

A HALÁSZAT MINDEN ÁGAZATÁT FELÖLELŐ SZAKLAP.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET.

FŐSZERKESZTŐ: UNGER EMIL DR. * FELELŐS SZERKESZTŐ: IFJ. DR. SZABÓ ZOLTÁN.

<p>Kéziratok és szakkérdések a szerkesztőség címére küldendők.</p> <p>Előfizetési díjakat és hirdetések az Országos Halászati Egyesület Budapest, V. ker. Kossuth Lajos-ter 11. II. em. 259 fogad ei.</p>	<p>MEGJELENIK EGYELŐRE MINDEN HÓ KÖZEPÉN. Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.</p> <p>Nemtagoknak előfizetési díj: $\left\{ \begin{array}{l} \text{Egész évre 15 pengő.} \\ \text{Fél évre 7-50 pengő.} \\ \text{Külföldre egész évre 20 pengő.} \end{array} \right.$</p> <p>Postátktpt. cseksz.: 10.094. Állami alkalmazottaknak 50 %-os kedvezmény jár.</p>	<p>Verantwortlicher Redakteur: Dr. Zoltán Szabó jun.</p> <p>Administration: Ungarischer Landesfischerei-Verein, BUDAPEST, Kossuth Lajos-tér 11. em. 259.</p>
<p>Szerkesztőség: Budapest, II., Herman Ottó-út 15. sz. Országos m. kir. Halélettani és Szennyvízvizsgáló Intézet</p>	<p>HALÁSZAT — (FISCHEREI) FACHBLATT FÜR DIE GESAMTINTERESSEN DER FISCHEREI Organ des Ungarischen Landesfischerei-Vereins Budapest.</p>	<p>Redaktion: Kgl. Ung. Landesanstalt für Fischereibiologie und Abwasserkunde. Budapest, II., Herman Ottó-út 15. sz.</p>

TARTALOM. Hivatalos rész. — A pénzes pér. Dr. Mika Ferenc és dr. vitéz Varga Lajos (Folytatás). — Egy korszerű halászati törvény jogi alapjai. Dr. Szlezák Lajos. (Folytatás és vége.) — A rák életmódja, fogása, elterjedése és telepítése. Vásárhelyi István. — Társulatok — Egyesületek. — Árjegyzés. — Hirdetések.

INHALTSANGABE FÜR DAS AUSLAND: Amtlicher Teil. — Die Äsche. — Die Rechtsgründe eines modernen Fischereigesetzes. — Die Lebensweise, das Fangen, die Verbreitung und die Ansiedelung oder die Fortpflanzung des Krebses. — Gesellschaften und Vereine. — Preisliste. — Anzeigen.

Hivatalos rész

A tógazdaságban tenyésztett hal beszolgáltatásának és forgalmának szabályozása tárgyában.

A m. kir. közellátásügyi miniszter 112.150/1943. K. M. számú rendelete.

(Megjelent a Budapesti Közlöny 1943. VII. 7-i számában.)

A beszolgáltatási kötelesség teljesítésébe beszámítható termények és termékek forgalmának szabályozása tárgyában kiadott 2.980/1943. M. E. számú rendelet 1., 4. és 5. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

Általános rendelkezés:

1. §.

Ennek a rendeletnek a hatálya alá tartozik a tógazdaságban tenyésztett mindennemű hal, élő vagy jegelt állapotban (a továbbiakban: hal).

Beszolgáltatás.

2. §.

(1) A beszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt halat az 1944. évi június hó 30. napjáig kell valamelyik vásárlásra jogosított kereskedőnek megvételre felajánlani.

(2) A beszolgáltatási kötelesség teljesítésére felajánlott halat élő állapotban vagonba rakva, jegelt állapotban pedig közfogyasztásra alkalmas minőségben vasúti állomásra szállítva kell átadni.

3. §.

(1) A beszolgáltatási kötelesség teljesítésére szánt hal megvásárlására — országos kereskedőként — a következő kereskedők jogosultak:

1. Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Részvénytársaság, Budapest, V. József Nádor-tér 8.,

2. Zimmer Ferenc Halkereskedelmi Részvénytársaság, Budapest, IX. Gönczy Pál-u. 4.,

3. gróf Jankovich-Bésán Elemér halnagykereskedő, Budapest, IV. Ferenc József-rakpart 7.,

4. Sumonyi Tógazdaság, Tóth József és Társai halkereskedők, Budapest, IX. Horthy István-körút 1—3.,

5. Brozsek János halkereskedő, Budapest, IX. Csarnok-tér 3.

(2) Az országos kereskedő köteles a neki vételre felajánlott halat, amennyiben az a 2. §. (2) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelel, megvásárolni, a gazdálkodóval kötött megállapodásban meghatározott időpontban és helyen átvenni és az átvételkor a vételárat a hatóságilag megállapított termelői áron kifizetni.

(3) Az ezzel a rendelettel vásárlásra feljogosított országos kereskedőkön kívül a gazdálkodótól halat — beszolgáltatási kötelességének teljesítésébe való beszámítás nélkül — a fogyasztónak történő továbbeladás céljából azok a kiskereskedők is jogosultak vásárolni, akiknek üzletköre halnak a fogyasztók részére történő forgalombahozatalára kiterjed.

4. §.

(1) Az országos kereskedő köteles a vételt a gazdálkodó gazdakönyvébe bejegyezni és arról a m. kir. Közellátási Hivatal által rendszeresített nyomtatványon pontosan és a valóságnak megfelelően négy példányban vételi jegyet kiállítani. A vételi jegy első példányát a gazdálkodó nyilvántartó hatóságának, a második példányát a m. kir. Közellátási Hivatalnak kell megküldeni, a harmadik példányt a gazdálkodónak kell átadni, a negyedik példány a kereskedőnél marad. A nyilvántartó hatóságnak és a m. kir. Közellátási Hivatalnak szóló példányokat a kereskedő köteles hetenkint összegyűjtve minden hétfői napon átadni vagy ajánlott levélben postára adni.

(2) Vételi jegy csak a ténylegesen megvásárolt halról állítható ki. A vételre vonatkozó előzetes megállapodás alkalmával vételi jegyet kiállítani nem szabad.

Felhasználás.

5. §.

Az országos kereskedő a megvásárolt hallal csak a közellátásügyi miniszter utasításai szerint rendelkezhetik.

Büntető és záró rendelkezések.

6. §.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és a 2.980/1943. M. E. számú rendelet 7. §-a alapján büntetendő:

a) aki a 3. §. (2) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére a neki vételre felajánlott halat nem vásárolja meg vagy nem veszi át vagy nem fizeti ki;

b) aki a 4. §. rendelkezései ellenére a vételt a gazdakönyvbe nem jegyzi be, vagy vételi jegyet nem vagy nem a m. kir. Közellátási Hivatal által rendszeresített nyomtatványon, vagy nem a valóságnak megfelelően vagy nem szabályszerűen állít ki, vagy a vételi jegyet az eladónak nem adja át vagy a nyilvántartó hatóságnak, illetőleg a m. kir. Közellátási Hivatalnak nem küldi meg vagy nem adja át, vagy a vételre vonatkozó előzetes megállapodás alkalmával vételi jegyet állít ki;

c) aki az 5. §. rendelkezései ellenére rendelkezik a megvásárolt hallal.

(2) A pénzbüntetésre, az elkobzásra, a kihágás felderítése körül szerzett érdemek jutalmazására és a kihágás miatt eljáró hatóságokra nézve a 2.980/1943. M. E. számú rendelet 7. §-ának (2)—(5) bekezdésében foglalt rendelkezések az irányadók.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1943. évi július hó 5-én.

dr. Szász Lajos s. k.
m. kir. közellátásügyi miniszter.

* * *

Az egyes mezőgazdasági termelők terhelő beszolgáltatási kötelesség megállapítása és teljesítésének ellenőrzése tárgyában.

A m. kir. közellátási miniszter 102.800/1943. K. M. számú rendelete.

(Megjelent a Budapesti Közlöny 1943. évi február hó 26-i számában.)

A rendelet intézkedik a gazdalajstrom, a gazdakönyv, a gazdalap, a beszolgáltatás, a beszolgáltatási kötelesség beszámítása, annak mérséklése, a gazdalapon nyilvántartott beszolgáltatási kötelesség emelése stb. tekintetében. Ez utóbbira vonatkozólag a 15. §. úgy intézkedik, hogy a 100.800/1943. K. M. számú rendelet 1.—3. mellékletében felsorolt termékek kiutalása esetén a gazda beszolgáltatási kötelességét a megfelelő búzaegységgel kell emelni.

(16. §.) A gazdaságok által egymásnak eladott termékek csak akkor számíthatók be az eladó beszolgáltatási kötelességének teljesítésébe, illetőleg csak akkor növelik a vevő beszolgáltatási kötelességét, ha az adás-vétel a közellátási kormánybiztos által kiállított vásárlási engedély alapján történik. (A tenyészállat forgalmára vonatkozólag előreláthatólag a fentiek alapján külön rendelkezés fog kijönni.)

A 17. §. a beszolgáltatási kötelesség teljesítésének ellenőrzését, valamint a jutalom és a rendbüntetés nagyságát szabályozza.

A 17. §. (4) bekezdése kimondja, hogy azt a gazdálkodót, aki mind három beszolgáltatási kötelességének eleget tett, az ezen felül még teljesített többletbeszolgáltatás minden száz búzaegysége után az elszámolás időpontjában q-ként érvényes hatósági búza-ár $\frac{1}{3}$ -ának megfelelő összegű jutalomban kell részesíteni. A jutalom kifizetéséről a közellátási miniszter rendelkezik. (A jelenleg érvényben lévő 40.— P-s búzaár mellett a halmál ez a jutalom q-ként 53.3 P.-t jelent).

K. Gy.

* * *

A beszolgáltatási kötelezettség teljesítésébe beszámítható termények és termékek forgalmának szabályozása tárgyában.

2.980/1943. M. E. sz. rendelet (megjelent a Bp. Közlöny 1943. május 26-iki, 118. számában.)

A 6.000/1942. M. E. sz. r. (mezőgazdasági termények beszolgáltatási kötelezettsége) végrehajtása tban kiadott 100.800/1943. K. M. sz. r. (megjelent a Bp. Közlöny 1943. január hó 24-iki számában) 1—3 mellékletében felsorolt mezőgazdasági terményeket (árúkat) kereskedelmi forgalombahozatal céljából csak az vásárolhat, akinek az ilyen árúkkal való kereskedésre tparjogosítványa van és ezenfelül a közell. miniszter-től az ilyen árúk vásárlására külön jogosítványa van. Nem kereskedelmi forgalombahozatal céljából a termelő által eladott árut a beszolgáltatási kötelezettség teljesítésébe csak akkor lehet beszámítani, ha azt olyan személy veszi át, akit

a közellátási miniszter vagy az általa kijelölt hatóság a beszámítható áru átvételére feljogosít. E rendelet továbbá intézkedik az áruforgalmi központok, az országos és körzeti kereskedőkre vonatkozólag, stb.

K. Gy.

* * *

Az áruforgalmi központok szervezése, valamint az országos és körzeti kereskedők feljogosítása tárgyában.

A közellátásügyi miniszter 107.500/1943. K. M. sz. r.

(megjelent a Bp. Közlöny május hó 29-i számában.)

A beszolgáltatási kötelezettség teljesítésébe beszámítható termények és termékek forgalmának szabályozására vonatkozó 2.980/1943. M. E. sz. r. alapján 6 forgalmi központot szervezett a közellátási miniszter és pedig: gabona, hüvelyes, vetőmag, állatforgalmi, baromfi, tojás és tej és tejtermékeket. A hüvelyes forgalmi központ ügykörébe tartozik többek között az édes- és keserűcsillagfürt. — Az állatforgalmi központ ügykörébe nem tartozik a hal, erre vonatkozólag a közellátási miniszter 112.150/1943. K. M. sz. r. intézkedik, (megjelent a Bp. Közlöny július 7-i számában.) és 5 halnagykereskedőt jelöl ki a tógazdasági hal pontbeszolgáltatási kötelezettség elszámolására.

K. Gy.

* * *

Hal-fogyasztási adó újabb szabályozása.

A m. kir. Pénzügyminiszter úr 1943. évi 1.800 P. M. sz. rendeletével (megjelent a Budapesti Közlöny 1943. évi július hó 1-i számában.) újjólag szabályozta a városok és községek által szedhető húsfogyasztási adót. A halakra nézve a táblázat 14. tétele intézkedik.

a) fogassüllő, kecsége, harcsa, továbbá bádogszelencében konzervált hal 100 kg-ként Bpsten fogyasztási adó 30 P., (azaz kg-ként 30 fillér), minden egyéb hal kg-ként 15 fillér, (100 kg-ként 15 P.).

15. tétel a rák fogyasztási adója drb-ként 5 fillér.

K. Gy.

Csillagfürt új ára.

A m. kir. Közellátási Miniszter Úr 40.000/1943. K. M. sz. rendeletével (megjelent a Bp. Közlöny 1943. évi július hó 1-i számában) a mezőgazdasági termékek legmagasabb árát újjólag szabályozta.

A hüvelyes forgalmi központ ügykörébe tartozó termékek között szerepel a 96% tisztaságú keserűcsillagfürt, amelynek termelői ára q-ként az ország bármely feladóállomásán 36 P., (édes csillagfürt ára 45 P.) — Hántolatlan rizs termelői ára 133 P.).

A 4. §. kimondja, hogy a fenti termelői árhoz a vásárlásra jogosított országos és körzeti kereskedő bármely feladó állomáson vasúti kocsiban, ill. uszályba rakva, helyi szállításnál pedig a tárolás helyén kocsiba rakva történő eladásnál a következő ártöbbletet jogosult felszámítani: édes- és keserűcsillagfürt 100 kg-ként legfeljebb 5 P., amelyből 2 P. illeti meg a helyi kereskedőt.

A fenti kereskedői ártöbbleten felül túlmenően, úgy a kereskedők egymásközötti forgalmában, mint a fogyasztók részére történő eladásnál az alábbi időpontoktól számítva minden hónap 1-én és 16. napján 100 kg-ként a következő tárolási, kezelési és kamatköltséget számíthatják fel: édes-keserű csillagfürt után q-ként 60 fillér.

Amennyiben a vásárlásra szükséges tökézt az átvevő kereskedő bocsátja az átadó kereskedő rendelkezésére, úgy a megállapított összegeket 100 kg-ként 0.15 P.-vel kell csökkenteni.

Az ártöbbletek felszámítási időpontját a rendelet nem közli a csillagfürtnél értesülésünk szerint erre vonatkozólag újabb rendelkezés fog a napokban megjelenni.

K. Gy.

A pénzes pér. (Thymallus thymallus L.)

Irták: dr. Mika Ferenc és dr. vitéz Varga Lajos.

(Folytatás.)

8. Növekedése.

A pénzes pér gyorsan növekszik. Ivadéka már az első évben 6—12 cm. hosszú. Növekedésének csúcserkéke 60 cm. hosszúsága mellett 3 kg. körül mozog. A hegyi vizekben természetesen kisebb marad: 1 kg.-nál csak kivételesen lesz nehezebb. Az irodalmi adatok szerint 10 kg. nehéz és 1 m. hosszú példányokat is fogtak. Von der Borne egy 1899 évben a Traun folyóból kifogott 6—5 kg. súlyú példányról tesz említést.

Növekedése *Grote, Vogt és Hofer* szerint:
 az I. évben II. évben III. évben IV. évben
 10—12 cm. 15—20 cm. 30 cm. 40 cm.
 Kb. hasonló adatokat tartalmaz *Smolian* és *Neresheimer*
 megállapítása is.

Seez vizsgálatai szerint átlagos növekedése a következő:

az I. évben	az Innben	az Illerben	az Isarban
8.66 cm.	9.25 cm.	8.97 cm.	
II. „ 17.99 „	20.24 „	18.06 „	
III. „ 27.87 „	28.99 „	27.27 „	
IV. „ 35.80 „	36.28 „	34.76 „	
V. „ 39.37 „	—	40.60 „	

Seez a test hossza és átlagos súlya között az alábbi összefüggést találta:

32—32.5 cm. hosszúság mellett a test súlya	328 gr.
33—33.5 „ „ „ „ „ „	363 „
34—34.5 „ „ „ „ „ „	403 „
35—35.5 „ „ „ „ „ „	412 „
36—36.5 „ „ „ „ „ „	492 „
37—37.5 „ „ „ „ „ „	562 „
38—38.5 „ „ „ „ „ „	610 „
39—39.5 „ „ „ „ „ „	631 „
40—40.5 „ „ „ „ „ „	667 „
41—41.5 „ „ „ „ „ „	691 „
42—42.5 „ „ „ „ „ „	695 „
43—43.5 „ „ „ „ „ „	795 „
44—44.5 „ „ „ „ „ „	824 „
45—45.5 „ „ „ „ „ „	913 „

Saját megfigyeléseink szerint a Vág folyóban maximálisan 2 kg.-ra, a kisebb mellékvizekben pedig kb. 0.5 kg.-ra növekszik. *Vladykov* szerint Kárpátalja vizeiben 1.5 kg.-nál csak kivételesen fejlődik nehezebbre.

A németországi hivatásos halászok körében régóta elterjedt nézet, hogy a pénzes pér életkora nem terjed 5 éven túl. Ha ezt a kort elérte, az ívás befejezése után rövidesen elpusztul.

Seez ennek a kérdésnek tisztázására újabban (1939) az Inn, Isar és Illen folyókban vizsgálatokat végzett. Arra az eredményre jutott, hogy az említett vizekben a pénzes pér 5 évnél idősebb példányai valóban igen ritkák. Megállapította azt is, hogy az ívás után mindig feltűnően sok elpusztult halat lehet találni. A kérdés azonban nem tartja teljesen tisztázottnak. Végleges eredményt csak a még folyamatban lévő további vizsgálataitól vár. Nagyon kívánatos volna, ha ezzel a kérdéssel nálunk is foglalkoznának.

A pénzes pér életkorát nem nehéz meghatározni.

9. Elterjedése.

A pénzes pér elterjedési köre nagyon széles. Lakóterülete kiterjed Európa és Ázsia nagyrészére. Elterjedésének határa kelet felé az Ob-folyó vízrendszere és a Káspai-tóba ömlő vizek felső folyása, nyugat felé Franciaország keleti része. Déli irányban Felső Olaszország, észak felé pedig általában Eurázia legészakibb részéig elterjedt. Svájcban 1500 m. magasságig hatol fel, de pl. Észak Németországban a sík vidékre is leereszkedik. Dél Franciaország, Írország és az Ibériai félsziget vizeiből hiányzik.

Hazánkban a pénzes pér *Vutskits* adatai szerint (Fauna Regni Hungariae) a következő vizekben él: Szamos, Árva, Bisztrica, Dunajec, Poprád, Vág és Garam folyók, a Koritnic, Turóc, Mutnyik, Szlatina, Tiszónik, Ducsvina Sztudena, Oravica, Zazrivo patakok; a Királyhegy vizei, az ungvyei Zboj patak; A Maros felső folyása, Nagyküüllő, Zsil folyó, Garcsin és Döblön patak; Aranyos, Sztrigy, Vargyas és Kőrös folyók.

Unger írja „A Magyar halászat”-ban, hogy néha a Dunába és Tiszába is letéved. *Vutskits* közléseken alapuló adatai hiányosak. Nagyon fontos lenne a pénzes pér előfordulását felkutatni, hogy elterjedéséről összefoglaló képet alkothassunk.

Bielz régi adatai szerint Erdélyben a következő helyeken találták meg: a Zsil folyóban, a Retyezát alján több patakban, a Garcsin patakban Hosszúfalu mellett, a Bodza-völgy Döblön-patakjában, a Maros felső szakaszán, Gyergyóban és nagyobb mellékvizekben, pl. Oláhtoplica mellett; az Aranyosban és mellékvizekben Topánfalva felett. Szerinte a nagyobb hegyi patakokban nem gyakori.

Vladykov szerint a Kárpátalján lévő folyók középső és alsó folyásán, — különösen a keleti részekben — nagy számban fordul elő.

Simonffy Gyula „Sporhtalászat a m. kir. kincstári erdők halasvizeiben” című cikkében (Halászat 1913, 12. sz.) a következő területek vizeiből sorolta fel a pénzes pért. A besztercebányai m. kir. erdőgazgatóság területében: Feketegaram, Fehérgaram. A lipótújvári m. kir. főerdőhivatal területében: a Lubochna patak alsó szakaszán (mérsékelt mennyiségben),

Béla patak, Vágfolyó, Fehérvág (mérsékelt mennyiségben), Feketevág (mérsékelt mennyiségben), Benkovó és Zsdjár patak. A máramarosszigeti m. kir. erdőgazgatóság területében: Tihovec, Groesinec, Zagovenec, Androvat, Sztudena, Foroszko, Beskidec, Nagyzubrinec, Lopusanka, Karnagovec, Fiscsora, Apsinec, Ripytinec, Sztaniszló, Lenkovec, Plosztyneec, Beszkid, Sztelovacsek patakok. A megjegyzés szerint a pénzes pér mindenütt csak csekély mennyiségben fordul elő. A leírás szerint a felsorolt patakok kisebb, csúcscsértékben 5 m. széles vizek, ezért a hal természetének megfelelő életfeltételeket valószínűleg nem nyújtanak. De a helyzet nem volt jobb a nagyobb vizekben sem: Tisza-folyó, Berlebas, Bilini, Fejérpatak és Hoverlasza patakokban, mert a szerző megjegyzése szerint a pénzes pér ezekben is csak csekély mennyiségben fordul elő. A kolozsvári kir. erdőgazgatóság területében a következő vizekben fogták: Nagyarányos, Kisarányos folyók, Girda, Fehérpatak és Nagypatak patakok (csekély mennyiségben).

Az Északi Kárpátok vizeit illetően a legújabb időkben tett megfigyelések alapján a következő megbízható adatokkal rendelkezünk. A Vág folyóban csak Rózsahegy felé fordul elő. Pár évtizeddel ezelőtt azonban még Zsolnánál is megtalálható volt. Rózsahegy felől a folyó mellékvizeiben (Béla, stb.) is elég jó az állománya. Hasonló a helyzet az Árva folyóban és mellékvizeiben is, valamint a Poprádban.

Ekman, amint azt *Thienemann* közli, a pénzes pért őseurópai fajnak tartja. Elterjedésének központja már a jégkorszakot megelőző időben is Európában volt. A jégkorszak alatt részben kipusztult, részben pedig déli és keleti irányban elhúzódott. A jégmezők visszavonulása és eltűnése után főleg kelet felől tért vissza újból. *Hankó* szerint a pénzes pér circumpolaris európai őslakó.

Bár elterjedési köre kiterjedt, a nagy területen belül való előfordulása mégsem mondható gyakorinak. Élőhely tekintetében sebes pisztrágnál sokkal válogatósabb és ezért ritkább hal. Oxigénigénye igen nagy, semmi esetre se kisebb a pisztrágnénál.

A gyorsfolyású hideg vizet nem kedveli, de nyáron tartósan 17—18 C fok fölé felmelegedő vizek sem felelnek meg életfeltételeinek. Igényei tehát szűkebb körzethez kötik, de előfordulása még ezeken belül is egyenlőtlen, hézagos. Úgy látszik, hogy az ismert tényezőknél (a víz hőmérséklete, oxigéntartalma) kívül a környezetiükkel szemben egyéb, eddig még nem ismert ökológiai, vagy etológiai kívánalmak is vannak.

Nagyon sok olyan vízből hiányzik és a belátható multban is hiányzott, amelyeknek természeti viszonyai, földrajzi fekvésük, medrük alkotása, vizük hőmérséklete a természetnek teljesen megfelelő életfeltételeket nyújtana számára, amelyekbe természetes összeköttetésük miatt, az idők folyamán bevándorolhatott volna. Így pl. a Vág folyóban gyakori, viszont a beleömlő Nyitrából és annak mellékvizeiből teljesen hiányzik, holott ezek felső folyásán a természeti viszonyok látszólag a Vág folyóéhoz teljesen hasonlóak. A két folyó faunájának összetétele sem mutat fel számottevő különbséget. A sebes pisztráng és a botos kölönté pl. mindkettőben őshonos.

Walter E. is azt tapasztalta, hogy nem minden vízben található, amelyet pedig az ott uralkodó környezeti viszonyok alapján határozottan a pénzes pér szintjába lehet sorolni. Ahhez még a következőket jegyzi meg: „A pénzes pér igen válogatós, kényes és kevésbé ellenálló hal, amely sokszor hirtelen megjelenik valamely vízben, hogy aztán újból eltűnjék. Elterjedése határozottan csökkenőben van”.

10. Gazdasági jelentősége.

A pénzes pérnek a köztáplálkozás szempontjából még a pisztrángfélekénél is kisebb a jelentősége. Bár fehér és kemény húsa különösen ősszel és télen igen ízletes, még külföldön is csak kevés helyen kerül jelentősebb mennyiségben forgalomba, pedig ott sok helyen rendszeresen halásszák. Nagyonb távolra élő állatokban történő szállítása nagy nehézségbe ütközik és fokozott elővigyázatosságot igényel. Ezzel kapcsolatban *Nevesheimer* a következőket állapította meg: „A szállítási nehézségeket talán az okozza, hogy a pénzes pér bőre sok nyálkát különít el, miáltal a szállító víz hamar megromlik. A hal túlnyomóan leölt állapotban kerül piacra, húsát azonban még így is aránylag jól fizeti”.

Zsírját, különösen a meddő példányok belei körül rakódik le, jelentősebb mennyiségben, egykor *Oleum Aeschiae* néven, szembajok, nagyothallás és égési sebek kezelésére gyógyszerként használták.

Az irodalomból vett adatok szerint külföldön sok helyen károsnak tartják. Így pl. a Skandináv félszigeten az a vélemény róla, hogy a tengeri pisztráng (*Salmo trutta* L.) és a nemes lazac (*Salmo salar* L.) lerakott petéinek legveszedelmesebb károsítója. Középeurópai előfordulásával kapcsolatban

is sok panaszt hallani róla. Azzal gyanúsítják, hogy az ikrák elpusztításával tönkretesz a pisztrángállományt. *Neresheimer* az elterjedt hiedelmekkel szemben *Heintz K.* nézete felé hajlik. *Heintz* szerint a pénzes pér gyomrában télen olykor nagy tömegben található pisztráng-ikra az ívó halaktól kellően be nem takart és ennek következtében a vízből kimosott, elsodort és így elpusztulásra ítélt ikrákból áll. *Neresheimer* azt is megjegyzi, hogy még sohasem volt alkalmá, — de tudomása szerint másnak sem, — annak megfigyelésére, hogy a pénzes pér feltúrta volna azokat a gödröket, ahová a pisztrángok petéiket lerakták.

A pénzes pér *tapasztalataink alapján mi sem tartjuk a pisztrángokra veszedelmes károsítónak.* Elismerjük azonban azt, hogy sokkal mozgékonyabb lévén, a táplálékban szegényebb kisebb vizekben a pisztráng elől elési a természetes táplálékot és ezáltal komoly versenytársává válik.

A pénzes pérnek *mint sporthalnak nagy jelentősége van.* A horgászok szemében igen becses, a pisztrágnál is magasabbra értékelt zsákmány. Fogását a legszebb horgász sportnak tekintik. Horgászása kedvéért messze vidékekről felkeresik a pénzes pér lakta vizeket. Ívása tavaszra esik, ezért ősszel és télen is fogható. Idegenforgalmi jelentősége kétségtelenül nagy. *Állományának védelme és fejlesztése mindenképpen ajánlatos.*

Egy korszerű halászati törvény jogi alapjai.

Írta: dr. Szlezák Lajos

(Folytatás)

Elvileg természetesen igaz, hogy a tulajdonost nemcsak a hasznok illetik meg, hanem maga a tulajdon tárgyának kezelése, a felette való rendelkezés joga is. A tulajdonjognak azonban nem lényege (essentiale-ja) a rendelkezési és kezelési jog. Maga a legliberalisabb törvényhozás is igen nagyszámú kivételt kénytelen felállítani. amelyekben a kezelés nem a tulajdonost, illeti meg. Sem a kiskorúak, elmebetegek stb. tulajdonjogát nem érinti gyám-ság, vagy gondnokság alatt létük, sem a különben teljesen cselekvőképés távollévőkét az, hogy távollétük miatt gondnokot rendelnek ki részükre. Hogy azonban közelebbi joghasznoszerűsége hivatkozunk, utalunk a vadászati törvény 2. és 3. §-ára, amely szerint azok az 50 holdnál kisebb ingatlan tulajdonosok, akiknek egymásmellett fekvő ingatlanai együttesen sem tesznek ki 200 holdat nem rendelkezhetnek vadászati jogokkal, hanem azt részükre a község értékesíti.

Jogunkban tehát — még pedig egészen közeli jogterületen — nem ismeretlen a hatósági kezelés és értékesítés intézménye és a tulajdonjognak a hasznokhoz való igényre szorítása. Ez a második egymagában is még mindig a tulajdonjog folyamánya, semmiben sem érinti tehát a tulajdonosi minőséget. Nem jogfosztás (mellesleg megjegyezzük a tulajdonost rendelkezési jogától a mai halászati törvény fosztotta meg, amikor a halászati jogot *elvdásztathatlan* tartozékának minősítette. Addig ugyanis a tulajdonos külön is értékesíthette, elidegeníthette, vagy fordítva, ha földjét el is adta a halászati jogot megtarthatta. Ettől fogva a tulajdonos önálló rendelkezési joga a megszünt és csak földjével együtt rendelkezhetett a halászat felett is.) Degré (id. mű 26. old.) szerint a középkorban Európa-szer-te különbséget tettek halászati jog (ius piscandi) és a halászból származó jövedelem (reditus piscationis) között és *mindkettő tulajdonjog jellegű volt.* Csak a felvilágosodás korának sematizáló és mechanizáló, uniformizáló meghatározása a tulajdonjogról mosta el szeméink előtt ezeket a helyes és szükséges, a dolog természetéből folyó és azáltal megköveteli jogi distinkciókat.

Éppen a gazdasági élet fejlődése nem tűr azonban ilyen uniformizálást. Magasabb gazdasági és társadalmi formák szükségképp differenciáltabb jogot kívánnak. Nem akarjuk tehát a nyílt vizek tulajdonosaitól — amennyiben nem hajózható folyókról van szó — még kártérítés mellett sem elvenni a tulajdonjogot, hanem az állam részére akarjuk biztosítani azt a lehetőséget, hogy egységes irányítás és tervgazdálkodás mellett többet hozzon ki a vízből a közösség számára, ami végül is, ha a halászat hozamának emelkedése folytán a bérek is magasabbak lesznek, éppen a »jogfosztott«

medertulajdonos javára fog válni elsősorban.

Az állami irányításnak és kezelésnek ezt a rendszerét gyakorlatban már kipróbálták. Ez volt a visszacsatolt Délvidéken ma is érvényben lévő jugoszláv halászati törvény legfőbb újítása és habár a jugoszláv törvény életbeléptetése óta mindössze négy év telt el, azok közül három politikai krízisek egy pedig a törvényalkotó állam teljes összeomlásának jegyében, amik késletették az eredmény kialakulását, már az eddigiek szerint is a legszebb eredmények várhatók.

Az állami kezelés és irányítás azonban csak akkor vezethet kellő eredményre, ha nemcsak az irányítás kerül a szakértelem nélküli földtulajdonostól az államhoz, hanem a végrehajtás is szakemberek kezébe kerül. Ütőképes hadsereg is nemcsak tanult vezérkari tiszteket kíván, hanem jól kiképzett és fegyelmezett legénységet is. Igen lényegesnek tartom tehát, hogy a nyílt vizeken a csak horoggal halászó sporthalászok mellett csak hivatásos halászok halászhasznának, akiknek szakmabeli kiképzéséről is gondoskodni kellene.

Az a körülmény, azonban, hogy a nyílt vizeken csak hivatásos és szakképzett halászok halászhatnak, kizárja, hogy mindaz, amit ma nyílt víznek nevezünk, továbbra is ebben a kategóriában maradjon. A kisebb nyílt vizek ezt a korlátozást nem bírják el. Ott hivatásos halászok nem élhetnek meg. Szükséges tehát egy további, közbeeső kategória közbeiktatása.

Szükség van bizonyos előírásokra, különösen a hivatásos halászok kizárólagos jogosultságára, minden nagyobb nyílt víz halászatának fejlesztése végett. Szükség van bizonyos más szabályokra a zárt vizek halászatának és haltenyésztésének fejlesztése végett. A cél, az élet által produkált adottságok alkotják ezt a két kategóriát, a természet produkál ellenben olyan vizeket is, amelyekre sem ezek, sem azok az előírások nem alkalmazhatók. Az általunk ajánlott hármas beosztás tehát nem mesterséges komplikáció, hanem a gazdasági élet differenciálódása folytán a fejlettebb gazdasági élettel vejejáró, szükséges distinkció.

Kívül esik a halászati törvény keretein, de itt kell még megemlíteni azt is, hogy ma egyedül a kereskedelmi törvény intézkedvén a szövetkezetekről, az őstermelők és ezek legprimitívbbjei a halászok is kénytelenek kereskedelmi társaságokat alakítani és annak komplikált formái között — kettős könyveléssel küzködve — működni. Véleményünk szerint az őstermelők szövetkezetei részére külön törvénnyel egyszerűbb működési és alakulási formákat kellene behozni, mert a mostani rendszer eredménye az, hogy a primitív őstermelők csak azért vesznek be maguk közé műveltebb, — ámde rendszerint csak félművelt — embereket, hogy ezek félig-meddig az előírásoknak megfelelően vezessék gazdasági egyesüléseiket, aminek azután az a sajnos igen gyakori következménye, hogy az ilyen vezető visszaélve az egyszerű emberek bizalmával és bűnre csábítva az a kínálkozó alkalom által, hogy nincs a hatékony ellenőrzésre képes más tag, megkárosítja az őstermelőket. Mérlegelés tárgyává lehetne tenni, nem volna-e célszerű az őstermelők szövetkezeteit külön törvénnyel egyszerűbb formák között szabályozni.

Ezeknek a szövetkezeteknek azonban semmi más szerepük nem volna, mint gazdaságilag helyettesíteni az egyes halászt ott, ahol annak anyagi és fizikai ereje nem elegendő. Semmiféle szerepük a halászati jog kezelésében és a halászati igazgatásban nem volna.

Az egységes irányelvek szerint működő szakigazgatásnak szabad kezének kell lenni. Nem szabad, hogy ebben félig társadalmi, félig közjogi testületek szabályozzák.

Nevezetesen teljesen feleslegesnek tartom a halászati farsulatokat. Az igazgatás és érdekképviselet megszervezésén dől el minden reform sorsa. Még oly egészséges elgondolásokat is tönkretesz egy helytelen szervezet. A szervezés mikéntjétől függ, vajjon a halászat irányítása a közjogi és a szakszerűség szempontjai szerint intéztetik-e vagy vicinális szempontok, rokoni kapcsolatok, érdekek, neheztelések és bántások visszatartása jegyében fog-e vergődni.

Tudom, hogy erre az az ellenvetés, hogy hiszen tár-

sulatokat lehet megfelelő felügyelet alá helyezni és a miniszternek megfelelő beavatkozási jogot biztosítani, amely magában foglalja azt a jogot is, hogy a miniszter a nem megfelelően működő társulati tisztviselők helyett más tisztviselőket nevez, vagy rendel ki a társulat élére és szükség esetén feloszlatja a társulatot és új társulat alakítását rendel el. Véleményem szerint ezek meg nem felelő megoldások.

Az egyesületi forma a szabad társulás formája, szabadon megválasztott célok elérésére. Aki valamely általa hasznosnak tartott cél megvalósítása érdekében egyesületbe lép, kell, hogy rendelkezze azzal a szabadsággal, hogy ha az egyesület vezetése neki nem tetszik, kilép; de nemcsak kilép, hanem ugyanennek a célnak az elérésére hasonló ellen-egyesületet alakít. Az egyesület lazább és kevésbé szigorú hatósági ellenőrzés alatt álló szervezete nem bírja ki egy, a többségi elv alapján legázolt kisebbség ottlétét. A közönséges társadalmi egyesületnél ennek biztonsági szelepe a kilépés és új egyesület alakítása. Amint egy egyesület kizárólagos és kényszerszertársulás útján jön létre, amint a kisebbségnek nincs más orvosszere a többség nyomása ellen, mint éppen a többségnek a saját maga részére való megszerzése és ennélfogva azt saját érdekében minden eszközzel meg kell szerezni, úgy az egyesület a belső pozíciók megszerzése körüli ádáz harcok csatatervévé válik, melyek az egyesületet, vagy társulatot elvonják voltaképeni feladatától.

A hatósági beavatkozás és megrendszabályozás nem korrektívuma az autonómiának. Az autonómia szép és nemes gondolat, hasznos és áldásos is a társadalmi és gazdasági erők egyesülése, összefogása és érvényesítése terén. Az állami igazgatásban is meg lehet a maga, helyes korlátok közé szorított, szerepe, amíg az általános igazgatásról van szó. A szakigazgatásban azonban nehéz számára szerepet biztosítani, mert vagy csak szorosan egy foglalkozásokat egyesít, amikor egyoldalúvá válik, vagy tágabb köröket foglal egybe, amikor szakszerűsége vesz el.

A fennebb kifejtettekből is kitűnik, hogy a gazdaság mai fejlettségi foka mellett az érdekeknek a halászat jog részletes szabályozásánál szem előtt tartandó hierarchiája az, hogy elsősorban a többtermelési, a közellátási érdekeket, másodsorban a halászok őstermelői rendjének, társadalmi osztályának érdekeit és csak utolsó sorban a megmaradó halászati jogbirtokosok érdekeit kell figyelembe venni. Hiszen míg az első érdeknél ha nem is elsőrendűen életbevágó, de mégis nemzeti érdekről van szó, a második csoportnak szűk körre szorított, de életbevágó, de létének, vagy nem létének kérdéséről van szó, addig a halászati jogtulajdonosoknál, csupán anyagi érdekéről és mint kimutattam, itt is elenyésző, nevésségesen kicsi arányú érdekeltégről. Az ilyen kisarányú érdekeltégnek háttérbe kell szorulnia a közérdek és a halászok életérdekei mögé.

Már most az érdekeknek evvel az érdekbeli sorrendjével szemben a halászati társulat már csak azért sem érdekképviselő, mire kizárólag a harmadik kategóriát a jogtulajdonosokat foglalja magában. A halászat, mint termelési ág, összes érdekeit tehát nem képviselheti.

A szabad társulásról fennebb már elmondtam, ami azt nézetem szerint agályossá teszi. A miniszteri beavatkozásokkal terhelt társulattól nem várhatunk jót. Ez papíron és kifelé fenntartja az autonómia látszatát, voltaképp azonban beismerése annak, hogy a kényszerszertársulás egyetlen korrektívuma magának az autonómiának a sutbadobása. E rendszer mellett az igazi autonómia gondolata nemcsak elsorvad, hanem lejárta magát. Az emberek el fogják veszíteni az autonómia gondolatába vetett hitüket. El fogják veszíteni nemcsak a halászat körében, hanem mindenhol, ahol autonómiáról szó van, tehát ott is, ahol az autonómiára valóban szükség lehet, azaz a szakigazgatás keretein kívül. A beavatkozási joggal terhelt társulati rendszer előreláthatólag szerencsésen egyesíteni fogja a vicinális autonómia és a centralizmus összes hátrányait. Meg fogja sérteni az önkormányzat szellemét, de el fog kénsni a megkívánt egységes intézkedések megtételével. Mi-

alatt a központi irányításnak és felügyeletnek ez a rendszer mellett a társulatok mulasztásaira kell mintegy lesben állnia és a társulatok irányításának átvehetése végeztetett határidők és póthatáridők elteltét kell íróasztala mellett kalendáriumban nyilvántartania, a víz árad és apad, a halak úsznak, szaporodnak és pusztulnak.

A nyíltan, bevallottan állami szakigazgatásnak nem lesznek nehézségei azzal, hogy vétívek beérkezését várja és skonstrók elteltére ügyeljen, amikor majd megindulhat, hogy a társulat helyett átvegye az intézkedést, hanem a halak élettani feltételeinek megfelelő időben, a víz áradása és apadása által önként adott időpontban nyomban, közvetlenül és saját jogon intézkedhet. Az ilyen szervezet megoldható igen kevés, de jól képzett szaktisztviselővel olcsóbban és egyszerűbben, mint a társaságok felügyelete. Mindazt, ami a halászat igazgatására és fejlesztésére vonatkozik elvégezheti az összpontosított szakigazgatás.

Ha valaki engem autonómia ellenes tendenciával vádol, utalok arra, hogy már fennebb is kijelentettem, hogy nem az általános, hanem csak szakigazgatásban kívánom korlátozni az autonómiát és utalok arra, hogy a m. kir. kormány a mai idők által kényszerítve éppen most korlátozta az autonómiát az általános igazgatás terén is t. i. a törvényhatósági tisztviselők választásánál.

Nem állítom, hogy a szakigazgatás mellett érdekképviselőre egyáltalán nincs szükség, csak azt állítom, hogy az érdekképviselőt az érdekelték jogos magánérdekeinek, nevezetesen anyagi érdekeinek képviselőre kell korlátozni és nem kell a termelés irányítására, a halászat igazgatására kiterjedő jogkörrel felruházni, a másik pedig az, hogy ez az érdekképviselő sem lehet egyesület, vagy társulat.

Az érdekképviselőnek törvény által alkotott testületnek, kamara félének kell lennie.

A szabad társulás tökéletesen fejezi ki, nemcsak a tagok többségének az akaratát, hanem rendszerint a tagok összességét is, hiszen az elégedetlenek kiválnak és új egyesületbe tömörülnek. A kamara tökéletesen fejezi ki az egy karhoz tartozóknak, a szakma egészének nézeteit és véleményét. Nem a számszerű többségét, hanem az organikus egészét. Ezt biztosítja a szigorú, közvetlenül törvényen alapuló merevebb szervezeten felül, elsősorban az, hogy nagyjában azonos műveltségű, tudású, társadalmi állású egyéneket foglal magában (orvosi, mérnöki, ügyvédi, kamara).

Már ott is megváltozik a helyzet, ahol a tagok között igen nagyok a szociális és műveltségi különbségek, ezért van pl. hogy a Mezőgazdasági Kamarák működésében nagyobbak a nehézségek, mint az értelmiségi foglalkozások kamaráinál.

Szinte lehetetlen azonban kamarát szervezni ott, ahol a tagok nem egész gazdasági létükkel, nem egzisztenciálisan vesznek részt a kamarában. Nem lehet a kötvénytulajdonosok, vagy a magánzók kamaráját létrehozni, de még a háztulajdonosokét sem, mert az sem foglalkozás. Épp így nem lehet a halászati jogtulajdonosokat sem kamarába tömöríteni. Hivatásrend a halászat, de nem hivatásrend a halászati jogtulajdonosi állapot. A halászati jog hozama tiszta járadék és munkanélküli jövedelem.

A halászattal kapcsolatban érdekelték között vannak tehát hivatásos halászok, sportolók, járadékélvezők, konzervgyárosok és exportőrök. Való, hogy közös érdekeik is vannak, vagy ha nem is közösek, de egymással összefüggő és egymást kiegészítő (konnex és komplementer) érdekek. A résztvevő csoportok közül a gazdaságilag leggyöngébb és a legszervezetlenebb kétségkívül maguknak a halászoknak a csoportja. Nehogy ezek háttérbe szorulanak és saját érdekképviselőjükben szervezetlenségük folytán kisebbségbe, vagy hátrányba kerüljenek, szervezettel kellene biztosítani túlsúlyukat, úgy hogy törvényileg kellene kimondani, hogy a kamarában, vagy más érdekképviselői korporációban a szavazatoknak legalább kétharmad része az őstermelőket illesse, úgy a közgyűlésen, mint a választmányban, igazgatóságban stb.

Az igazgatási költségek kiméltése végeztetett az érdekképvi-

selet a mezőgazdasági kamarák önálló tagozataként is megszervezhető volna.

Részletekbe nem bocsátkozhatom, mert nem áll elég tér a rendelkezésemre, pedig tudom, hogy a részletek néha fontosabbak az alapelveknél. Alapelveket könnyebb felállítani, mint részleteket kidolgozni és összhangba hozni.

Egyre azonban még ki kell térnem. Az első ellenvetés a halászati jognak az állam által leendő megváltása ellen előreláthatóan az lesz, hogy erre, különösen ma, nincs fedezet. Lehet, hogy ez a klasszikus nemzetgazdaságtan elvei szerint némi valószínűséggel bír. A modern pénzgazdálkodás azonban mindenre tud fedezetet teremteni, amire kell és különösen mindig lehet fedezetet teremteni közvetlen termelési célokra. Már pedig itt arról van szó. — De nem is áll, hogy a megváltás különösebb megterhelést jelentene. A megváltásnak nem kell készpénzben történie. Történhetik kötvényekkel is. A mai bérek alapján bérbé nem adott területknél a legutóbbi bér legfeljebb négyötöd része alapulvételével az adók levonásával, ki kellene számítani a netto haszonértéket. Ennek legfeljebb 15-20 szorosát kellene tőkésítési összegül venni, amivel a jogtulajdonos még mindig jól járna, mert a tőkét egy összegben (kötvényben) kapná kézhez, a jövedelem pedig biztos volna, míg ma nem az (lásd a vajszkai bérbe nem adható üzemszakaszt). Minthogy a netto jövedelmet tőkésítettük, a kötvények adómentesek lennének. Állami kötvényeket ma már nem szokás 5 és fél — 6 százalékkal kamatoztatni. A kötvények 3 százalékkal kamatoznának. A netto bérjövdelem tőkésített összege után fizetendő 3 százalék ellenében az államra szállna az effektív bérjövdelem, úgy hogy az államnak sem más céloktól tőkét elvonnia nem kellene, sem kamatszolgáltatásban kiadás nem terhelné, ellenkezőleg még bizonyos bevételi feleslege is maradna már az első időkben is, melyet a halászat fejlesztésére fordíthatna.

A halászat fejlesztéséhez szükséges nagyobb beruházásokat (ívó és keltetőtelepek létesítése, halikra és halivadék behelyezése, nemes halfajták meghonosítása stb.) azután hosszúlejárátú haszonbérleti szerződések kötése mellett nagyrészt át lehetne hárítani a bérlőkre, úgy hogy az államot a halászóvízének a kiaknázása nem terhelné, hanem egyedül a szakzerű igazgatás és irányítás ellenében élvezné a haltenyésztés előhaladásával párhuzamosan emelkedő jövedelmet.

(Vége.)

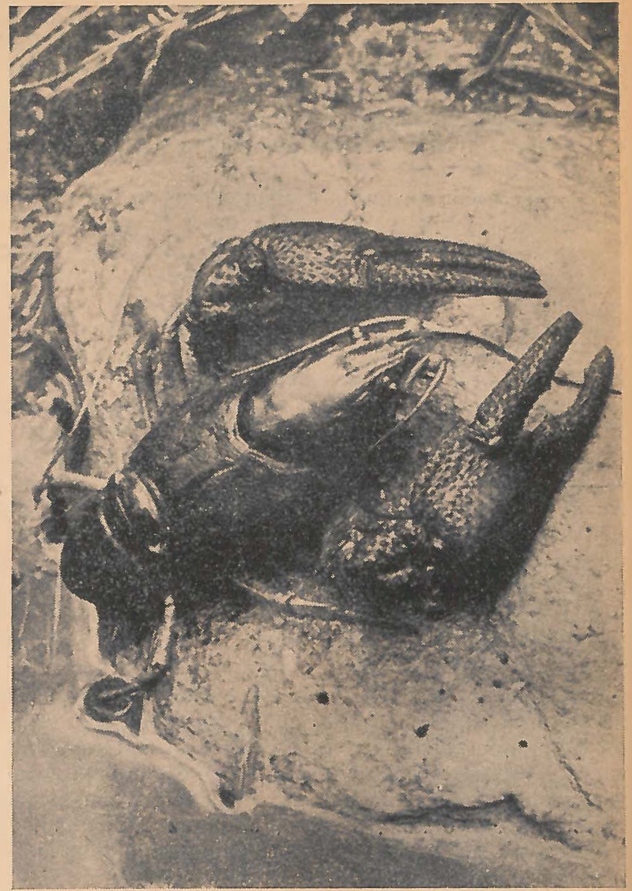
A rák életmódja, fogása, elterjedése és telepítése.

Írta: Vásárhelyi István.

Az 1870-es évek előtt, hazánk összes vizében, amiben hal élt, a rák is mindenütt előfordult. 1877 körül azután a Franciaországból kiindult rákpestis Nyugatról Keletre haladva, itt is majdnem mindenütt igen meggyérítette az állományt. Szándékosan írom, hogy „meggyérítette”, és nem „kipusztította”, mert sok helyen egy kevés azért átvészelt s azok lettek azután a ma élők ősei. Ennek kézzelfogható bizonyítéka a mai dunántúli rákbőség. A rákpestis u. i. ezeket a területeket érintette először s ennek ellenére, ma már megint elég szépen benépesedtek. Úgy, hogy a telepítési anyag nagy részét a híres zalai rákókból tudjuk beszerezni.

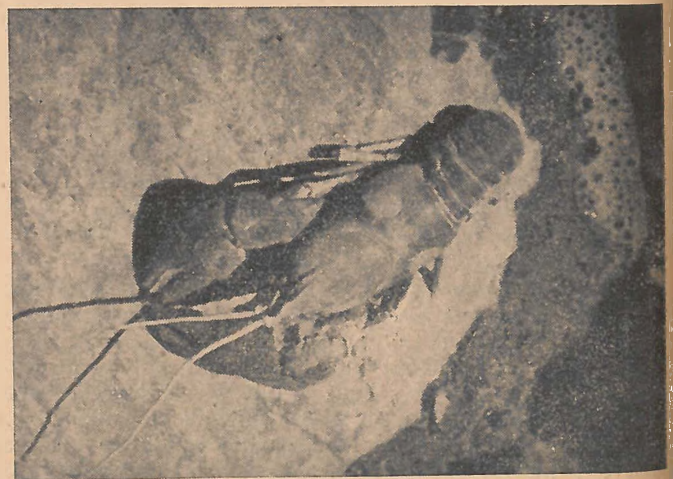
A rák, ismétlem, minden vizünkben, amiben csak hal megél, megtalálja létfeltételét, mégis értékesebb a tisztavízű dom- és hegyvidéki patakok rákja, mint esetleg valami iszapos fenekű, alföldi pocsolyáé. A rák húsa u. i. éppen úgy, mint a halé, átveszi az iszapízét. Bár az is igaz, hogy ha az iszapos vízből kifogottakat pár napra áramló, tiszta vízbe tesszük, kellemetlen mellékízüket ezek is elvesztik s éppen olyan kifogástalanok lesznek, mint a hegyipatakokból származottak.

A rák fejlődése szorosan összefüggésben van a víz tápláléktermő képességével. Ez pedig független a tenyésztől vízbőségétől. Azért fordul elő nagyon sokszor az, hogy a legjelentéktelenebbnek látszó kis hegyipataokban meglepően nagyszámú és testnagyságú rákot találunk. Táplálékául szolgál minden, ami él és mozog s amivel megbír. A fenékfauna állatait, földigilisztát, békát, halat, sőt fajtestvéreit is éppen úgy fölfalja, mint a kisebb-nagyobb vízbe hullott, vagy dobott

1. kép. A folyami rák. (*Astraculus astraculus*.)
Foto: Vásárhelyi.

dögöt, mivel aztán bizonyos egészségügyi szolgálatot is teljesít. Dögfogyasztását sokan tagadják. Ez érthető is, hiszen esetleg népszerűségére még befolyással is lehet. Egyesekben t. i. undort kelthet. Pedig ez igaz. Mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy büdös hússal csalizott rácsával legeredményesebb a fogása. Egyébként erre még más bizonyítékom is van. Egy alkalommal ugyanis a vízben talált lóhulla mellékasüregéből egész kosárra valót szedtem ki. Ezenkívül még tetemes mennyiségű növényi anyagot is fogyaszt, úgy a vízben élő köztül, mint a parton tenyészőkből.

2. kép. A kövi rák. (*Astacum torrentium*.)
Foto: Vásárhelyi.

A rák minden életnyilvánulása a vízben zajlik le, mi természetesen is, hiszen kopolyával lélegzik s így huzamosabb ideig oxigénben bővelkedő víz nélkül nem élhet. Néha azonban éltetőelemét, a vizet elhagyja s a szárazon, kisebb-nagyobb útat is megtesz. A vízben is éppenúgy, mint néha a szárazon, csak éjjel mozog. A nappalokat valami gyökér alatt, vagy magakotorta üregben tölti. Zsákmányt érezve

azonban még nappal is kimozdul rejtekhelyéből. Ezért van az, hogy bizonyos fogási módokkal nappal is zsákmányolható. Az egyszer elfoglalt helyét több ideig megtartja, főleg az öregebbje. Táplálkozása s mozgása szorosan összefüggésben van a víz hőfokával. Késő ősztől a tavaszi fölmelegedésig keveset mozog s alig táplálkozik. Ilyenkor azután fogni is alig lehet.

Párosodása, szaporodása is a vízben történik. Párzása október végére, november elejére esik. Ekkor a hím az ondót a nőstény ivarnyílása köré s a farka végére keni s a pete az anya testéből való eltávozás után ezzel termékenyül meg. Ezt a jelenséget igen jól megfigyelhetjük az ebben az időben kézrekerült ivarérett nőstényeknél, mikor mindegyik ivarnyílása körül s a farka végén látható a meszes bevonatszerű ondó. A megtermékenyített petéket a nőstény fürtökben a fark alatti úszólábakhoz ragasztja s a behajlított fark végével védi. (3. kép.)

3. kép. Petés folyami rák.
Foto: Vásárhelyi.

A megtermékenyített peték csak az anya farka alatt kelnek ki. Innét leválasztva, mesterségesen kikeltetni még nem sikerült. A pete színe változó s egyes fajokra jellemző. A fiatalok a következő év június–júliusán kelnek ki. Testnagyságuk ekkor 9–11 mm. s teljesen hasonlóak a szülőkhöz, csak a színik világosabb. Egy darabig még az anya farkához tapadnak s veszély elől még 10–15 nap múlva is ide menekülnek. Majd elszéledve, önálló életet kezdenek.

(Folyt. köv.)

Társulatok—Egyesületek

AZ ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET 1943 évi június hó 9-én tartott választmányi ülésén jelen voltak: Manning G. Adolf, dr. v. Paluzsáy László, Antalffy Antal, br. Bornemissza Tivadar, Brandt Ignác, Csernyus László, Heincz Pál, Illik Viktor, Köhler Géza, Kovács Miklós, Kelemen Imre, dr. Maucha Rezső, Nyáry János, dr. Raskó Pál, Répássy Miklós, Tóth Kálmán, Tóth József, Uzonti László, Kontur György a titkár helyett, ifj. dr. Szabó Zoltán és a jegyzőkönyv vezetője: Tóth Ilona. — **Kimentették magukat:** Báldy Bálint, Corchus Dezső, Corchus Zoltán, Cserhádi Sándor, gr. Jankovich Bésán Elemér, dr. Purgly Sándor és dr. Unger Emil. — **Dr. v. Paluzsáy László** mint alelnök először vezeti a választmányi ülést, köszönetet mond a választmánynak és kéri a támogatást az OHE ügyeinek vitelében. Biztosítja a választmányt, hogy a legtárgyilagosabban fogja az OHE ügyeit intézni. — Megemlékezik ezután **dr. Iklódy Iklódy Szabó János** és **Dorner Aurél** haláláról munkásságukat kellően méltatván.

A választmány felállással emlékezik meg az elhunytakról és emléküket jegyzőkönyvben örökíti meg. — **Elnök** bejelenti, hogy **dr. Maucha Rezsőt** egyet. c. rk. tanárrá nevezték ki és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották meg. Halászati érdemeit méltatva javasolja, hogy a választmány ez alkalomból öt átiratban is üdvözzölje. — A legutóbbi választmányi ülés óta tagul jelentkeznek: Bakó András ny. cső. alez., Berkes Péter halász Szenttamás, Egyesült Halászmesterek Halkereskedése Apatin, Fekete János halászm. Újpest, Friedrich Oszkár halászb. Mosonmagyaróvár, Kovács Pál halászm. Tiszadada, Kis Pál Béla altiszt Szeged, Németh Albert halászm. Újpest, Német Halászati Szövetkezet Apatin, dr. Szabó Zoltán egyet. ny. r. tanár Budapest, Szalay István Kopács, Török Jenő halászm. Szigetszentmiklós, k. Zsille István földb. Tápióbicske. — **Titkár** a jövő évi csillagfürt takarmány ügyében érintkezésbe lépett a nyiregyházi gazdasági felügyelőséggel, ahol azt az értesítést kapta, hogy a szabolcsi vetésterület ugyan csillagfürtben gazdagabb a tavalyinál azonban a kilátások egyelőre kedvezőtlenek. A Futura sok helyen kötött termelési szerződést és így nagyobb mennyiség lekötésére már nincs kilátás. Felkéri a tógazdákat, hogy a kötött termelési szerződési feltételeiket mielőbb közöljék az OHE-el. — **Nyáry János** szerint az OHE a Futurával lépjen érintkezésbe a kötött szerződési feltételek megtudására. — **Elnök** szerint egykéz bonyolítja le a csillagfürt átvételét, kérdés, hogy a halászok szerződéseit elfogadják-e és nem fogják-e beszámítani a részünkre biztosítandó keretbe. Javasolja, hogy az F. M.-hez forduljunk az export leállítás és érdekeinek jóindulatú támogatása miatt. — **Manning G. Adolf** javasolja, hogy a tógazdaságok az októberi átvételt vállalják, továbbá beadványba kérjük, hogy a csillagfürtöt maximális áron kapassuk meg. — Végül az **elnök** kimondja, hogy a csillagfürt biztosítása érdekében az OHE az F. M. és K. M.-hez kérvénnyel fordul. — **Titkár** bejelenti, hogy a tavalyinál jobb minőségű 500 pár rövid és 150 pár hosszúszerű magyar gumicsizma szétosztása folyamatban van. Bőrcsizmák kiigénylése a legnagyobb nehézségekbe ütközik. — Az **Elnök** megköszöni **Kontur György** titkári tevékenységét. — **Titkár:** a kenderfonal kiutalása terén nagy nehézségekkel kell megküzdenünk, a hűdági és a szegedi gyár csak háromágú hatos kőcfonalat tud gyártani, ezért a Hagyof-al (Hadianyaggyárak Országos Felügyelősége) kell érintkezésbe lépni. — A választmány felkéri **Köhler Gézát** a beadvány elkészítésére és hogy a Hagyof-nál járjon el. — **Titkár:** az egyes termények beszolgáltatására vonatkozó **Jurcek f. rendelet** végrehajtásával egy hivatal van megbízva, ennek hatáskörébe azonban a tógazdasági ponty pontszámának megállapítása nem tartozik. **Rozslaw** főtanácsos az OHE-től javaslatot kért a ponty pontszámának elszámolására. — **Manning G. Adolf** kívánatosnak tartaná a ponty 4 egységének a felemelését a hízott sertés 6, 5 pontszámára. — **Elnök** indítványára a választmány a javaslat megtételére bizottságot jelölt ki, melynek tagjai: **Corchus Zoltán**, gr. **Jankovich Bésán Elemér**, dr. **Raskó Pál** és **Uzoni László**. — A felelős szerkesztő ismerteti a „Halászat”-tal kapcsolatos javaslatait: 1. Az egyesületi és társulati jegyzőkönyvek célszerű és feltétlenül szükséges lerövidítése; 2. az írói tiszteletdíjaknak az érdemleges méltatás szemmel tartása mellett soronként 20 ill. 30 fillérben való megállapítása; a szerkesztői készkiadások fedezésére vonatkozó előlegnyújtás; 3. a tagnévsor lgv.-i biztonságba helyezése tárgyában. Bemutatja a lap szaksajtó kiállításon nyert díszoklevéletét. — **Elnök** kívánatosnak tartja a tagok megfelelő tájékoztatása miatt a jegyzőkönyvek helyes és értelemszerű, tehát nem túlzott lerövidítését. — A szerkesztő elgondolása egyezik az **Elnök** elveivel. — **Titkár** szerint az írói tiszteletdíjak 20 filléres egységes értékelését a közgyűlés határozta el erre az évre. — **Elnök** felkéri a szerkesztőt, hogy a legközelebbi választmányi ülésre az írói tiszteletdíjak rendezésére vonatkozó javaslatát költségvetési szempontból dolgozza ki. Együttel javasolja, hogy a szerkesztő részére utólagos elszámolás terhe mellett a készkiadások fedezésére 200.— P. előleg folyósítások. Indítványozza, hogy a lap oklevélét berámolja a „Halászat” szerkesztőségében őrizték. Ifj. dr. Szabó Zoltán szerkesztőnek pedig munkásságáért köszönetet mond. — **Titkár** bejelenti, hogy a budapesti kereskedők kijelölése tárgyában tárgyalások folynak. — **Elnök** javasolja, hogy a választmány e kérdésben ne foglaljon addig állást, amíg a kormány szándékai nem ismeretesek. A választmánynak az legyen az álláspontja, hogy minden keresztny nagykereskedő vétessék fel, a kiskereskedők kijelölése pedig ne történjék meg, mert úgy is kevés a halkereskedő. Ezek az elvek vonatkoznak a vidékre is. — **Titkár** a **halszállítmányok feladásával** kapcsolatban ismerteti az apatini halászok panaszát, miszerint a MÁV az utóbbi időben a kosarakban történő jegelt hal feladásánál különböző kikötéseket kíván életbe léptetni, mint pl. a vízcsurgás megakadályozására faedények alkalmazását, a kosaraknál fafedelek használatát. (Ez ügyben a MÁV illetékes té-

nyezői és az érdekeltek értekezletet tartottak, melyen a kérdést teljes mértékben tisztázták). — *Titkár* bejelenti, hogy a MÁV-nak nagyobb mennyiségű (10—20 vagon) fonalas-algára van szüksége, az eddig elhasznált kenderkóc pótlására. A fonalas-alga nedves állapotban használható fel, szállítása vasúti kocskibban történik, tehát a vasútvonalhoz közelfekvő tógazdaságok és nyíltvizek jöhetnek számításba. A kitermelésért a MÁV kg.-ként kb. 6 fillért fizetne. — *Antalfy Antal* javasolja, hogy a szedést a MÁV végeztesse el és a tógazdaságnak kg.-ként 2 fillért térítsen meg. — *Manninger G. Adolf* rámutat arra, hogy a fonalas-alga megjelenése és mennyisége a tógazdaságokban igen változó. — *Heincz Pál* előadja, hogy a fonalas-alga gépek olajozásánál is jól alkalmazható az eddigi használt kenderkóc helyett. A gyűjtés közérdekűsége miatt az Ármentesítő Társulatokat is felszólítják. — *A halászat és tógazdasági adóztatás* kérdését *Répássy Miklós* részletesen ismerteti. A kérdés 1913-ban felmerült már. Az iparkamarai illeték kérdésében a halászoknak adnak igazat. Az OHE már az 1923—25 években többször fordult a P. M.-hez, hogy a mesterséges haltenyésztés alatt álló területek a földadó alá essenek, a P. M. elismerte annak idején, hogy az OHE kérése indokolt, de a jelenlegi helyzeten csak törvényhozási úton lehetne változtatni. Kérdés az, hogy jelenleg az idő alkalmas ennek a tárgyalására. Mindenesetre javasolja, a vonatkozó kérdés előkészítését. — *Manninger G. Adolf* az időpontot nem tartja megfelelőnek. Ha a mai halárak alapján állapítanák meg a tógazdasági katasztert, úgy az később a tógazdáinkat kedvezőtlen helyzetbe sodorhatná. — *Elnök* megköszöni *Répássy Miklós* fáradozását és megállapítja, hogy a kérdés nyugvópontra jutását nem szabad megengedni. Felkéri *Répássy Miklóst*, hogy az OHE nevében eljárva a F. M. útján az 1875 évi törvény méltányos megváltoztatására vonatkozóan az indítványt készítse el, ugyanekkor ez ügyben *Heincz Pál* felkérésünkre a codificatio osztálynál járjon el. — A választmány a bejelentéseket, javaslatokat és indítványokat tudomásul veszi. — Több tárgy nem lévén, az *Elnök* az ülést berekeszti.

K. Gy.

A választmányi ülésen elhangzott a termelők és a fogyasztókat elsősorban érintő titkári bejelentések a lap múlt havi (6-ik) számában már külön közlemények alakjában is napvilágot láttak. A jelen szám hivatalos része is ezeket kiegészítő fontos közlendőket tartalmaz.

Sz. Z.

Árjegyzés. A Halértékesítő és Halbizományi rt.-tól, gr. Jankovich Bésán Elemér halnagykereskedésétől, valamint **Zimmer Ferenc** halnagykereskedelmi rt.-tól nyert értesülés szerint 1943. évi május hó folyamán a nagybani halárak kg.-ként az alábbiak voltak:

Élőponty	— — — — —	P 5:40 —
Jegelt ponty	— — — — —	P 3:20 — 5:10
„ harcsa	— — — — —	P 6:00 — 10:00
„ fogas süllő	— — — — —	P 8:00 — 10:00
„ csuka	— — — — —	P 4:50 — 5:00
Kárász	— — — — —	P 2:40 — 4:00
Fehérhal	— — — — —	P 1:80 — 4:00
Balaton fogas	I. osztályú	— P 11:40
„	„ II.	— P 11:00
„	„ III.	— P 10:60
„	„ IV.	— P 10:20

K. Gy.

Nagykőrös város tulajdonát képező s a monori járáshoz tartozó Nyáregyháza község határában levő Pótharasztpusztán 176 kat. hold területen halgazdaságot óhajttak létesíteni és azt bérbeadás útján hasznosítja. A vízjogi engedélyezési eljárás folyamatban van. A létesítéssel járó költségeket a bérlet tartozik előlegezni s az előlegezett költség a haszonbérbe beszámítódik. Tőkeerős vállalkozók a nagykőrösi polgármesteri hivatalban a feltételek iránt érdeklődhetnek.

A lap kiadásáért felelős: ifj. dr. Szabó Zoltán.

Magyar Tógazdaságok és Halkereskedelmi Részvénytársaság

Igazgatóság: Budapest V., József nádor tér 8. Telefon: 180—921, 180—922. Levélcím: Budapest 4., postafiók 271. Távirati cím: Tógazdaságok. **Üzlet és raktár:** Budapest IX., Központi vásárcsarnok. Telefon: 185—636. **Elárúsítóhely:** Budapest IX., Központi vásárcsarnok. Telefon: 185—636. **Szállítási iroda:** Budapest, XI. Budaörsi út 87. Telefon: 468—716. Megvásároljuk tógazdaságok és szabadvízi halászatok egész haltermését. Szállítunk elsőrendű, gyorsnövésű egy- és kétanyás tenyészpontyot, anyapontyot, egyéb tenyészhalat és megtermékenyített fogassüllőikrát.

Lapzárta minden hónap utolsó napján. A szerkesztőség ezután senkitől semmiféle cikket, közleményt nem fogad el. A késve érkezett közlemények csak a következő (havi) számban láthatnak napvilágot. A cikkek nem a nyomda, hanem a szerkesztőség címére küldendők.

„HALASTÓ“ rendbehozatalára hozzáértő tőkeerős halászt keresek, kinek ezért megegyezés szerint biztosítanom a halastavak bérletét hosszabb időre. — Piacot az ózdi vasgyár közelsége biztosítaná. A tavakat még a nyáron üzembe szeretném helyezni.

Címem: gróf Serényi János Bánréve“.

32 éves, nem katonaköteles, 15 éves gyakorlattal rendelkező halász mester állást keres bármikorra. Haltenyésztésben, tógazdaság vezetésében és erdőri teendőkből jártas. Cím: Győrök János, Bicske, Tisza István-út 46.

Halászháló

puha inslég és kötél, hálófonal, parafa-alattság, rebzsinór minden mennyiségben kapható

ÁDÁM MIKSA R.T.-NÁL, BUDAPEST

Főüzlet: IV., Ferenc József rakpart 6—7. A Ferenc József híd és Erzsébet híd között. Telefon: 18-59-65. Fióközlet: VII., Thököly-út 16 szám. A Keleti pályaudvar indulási oldalával szemközt. Telefon: 13-98-61.

Gróf Jankovich-Bésán Elemér

HALNAGYKERESKEDÉSE

Iroda: Budapest, Ferenc József rakpart 17. Tel.: 186—299. Üzlet: 185—484. Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok. Tel.: 185—273.

Sumonyi tógazdaság Tóth József és társai

HALKERESKEDÉSE

Folyóvízi és tavi halak vétele és eladása nagyban és kicsinyben. Telefon: 185—740. Budapest, IX., Központi Vásárcsarnok.

Veszünk ez év július hó második és augusztus első felében való átvételre 100—150 q, fele I A és fele I B élő pontyot. Kívánatra megfelelő előleget adunk vagy a szükségelt haltakarmányt kifizetjük.

ZIMMER FERENC, HALKERESKEDELMI R.-T.
Budapest, IX., Gönczy Pál-utca 4. Telefon: 185-448.

BARTA LIPÓTNÉ HALKERESKEDŐ

Telefon: Iroda: 185-0-71. Üzlet:
185-5-84. Budapest, IX.,
Közp. Vásárcsarnok.

VESZÜNK!

20—40 dekás kétnyaras gyorsnövésű nemes pikkelyes

PONTYIVADÉKOT,

ab Balaton. Mennyiségi és minőségi átvétel bizottság által Siófok vagy Fonyód kikötőben. Ajánlatok a

BALATON HALÁSZATI R.-T. SIÓFOK címére.